

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เล่มนี้ จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ผู้เรียบเรียง	1. นายธนู รักษาราษฎร์	
	2. นางธิดารัตน์ ภักดีรักษ์	
	3. นายวุฒิสักดิ์ จ้องสาระ	
ผู้ตรวจ	1. รศ. ธรณีส หินอ่อน	
	2. ผศ. ดร.ภัทรภร ผลิตากุล	
	3. นางสาวสุกิตา แสงอาวุธ	
บรรณาธิการ	1. นายกฤษดา หุ่นเจริญ	
	2. นายวีระกิจ สุวรรณพิทักษ์	

หนังสือเล่มนี้ประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต และต้องส่งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจสอบประเมินคุณภาพทางวิชาการ เพื่อออกใบอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาแทนใบประกันคุณภาพของสำนักพิมพ์ กรณีที่พบข้อบกพร่องข้อผิดพลาด กรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบเพื่อดำเนินการตามที่ระบุในใบประกันคุณภาพสื่อฯ (ปกหลัง) พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษาต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ 1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

นายธนู รักษาราษฎร์
นางธิดารัตน์ ภักดีรักษ์
นายวุฒิสักดิ์ จ้องสาระ

ค.บ. (ดนตรีศึกษา)
ศษ.บ. (ดุริยางค์ไทย)
ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทย)

ผู้ตรวจ

รศ. ธรณีส หินอ่อน
ผศ. ดร.ภัทรภร ผลิตากุล
นางสาวสุกิตา แสงอาวุธ

กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์ไทย), ศศ.ม. (ดุริยางค์ไทย)
ค.บ. (ดนตรีศึกษา), ค.ม. (ดนตรีศึกษา), ป.ร.ด. (ดนตรี)
ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทย), ศศ.ม. (ศิลปะการแสดง)

บรรณาธิการ

นายกฤษดา หุ่นเจริญ
นายวีระกิจ สุวรรณพิทักษ์

กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์สากล), ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา)
ค.บ. (ดนตรีศึกษา), ค.ม. (ดนตรีศึกษา)

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

• ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :
69/109 หมู่ 1 ซ.พระแม่การ์ณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทร. 0 2584 5889, 0 2584 5993, 0 2961 4580-2
โทรสาร 0 2961 5573, 0 2582 2313

• ฝ่ายวิชาการ :
87/122 ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0 2954 4818-20, 0 2953 8168-9 โทรสาร 0 2580 2923

ปีที่พิมพ์ 2566

พิมพ์ครั้งที่ 1

ISBN: 978-616-07-2369-0

ราคา 62 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **ดนตรี นาฏศิลป์ 1** เล่มนี้ได้เรียบเรียงขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1 เส้นสายลายเสียง

5 การเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ

2 จังหวะรรษา

6 จำเล่นเป็นภาษา

3 เพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

7 รู้เล่นเช่นเด็กไทย

4 ดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

8 ได้ดู...รู้การแสดง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **ดนตรี นาฏศิลป์ 1** เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต่อไป

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ห้องเรียน ศตวรรษที่ 21

การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา

การวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่น

วัฒนธรรมที่แตกต่าง

การศึกษาเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์อันมาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน การเข้าถึงวัฒนธรรมที่ต่างกันยังช่วยพัฒนาชีวิตการทำงาน และทางสังคมด้วย

สื่อสารอย่างมีวิจารณญาณ

การสื่อสารอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องใช้ความคิดอย่างถี่ถ้วน และการถ่ายทอดความคิดจินตนาการของตนเองออกมาเป็นผลงานศิลปะ

ทักษะสู่อาชีพ

การนำความรู้ ความสามารถที่ได้ในการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพที่สนใจในอนาคต

การสร้างสรรค์

การใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือนำสิ่งที่เคยมีอยู่แล้วมาปรับปรุง แก้ไขพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

การทำงานเป็นทีม

การศึกษาและปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รู้จักแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม เรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

เทคโนโลยีทันสมัย

การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการที่เหมาะสม

การมีคุณธรรม

การรู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแสดงความชื่นชมและยินดีกับผู้อื่นอย่างเต็มใจ และพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนะนำหนังสือเรียน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานเล่มนี้ มีเนื้อหาที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังได้เพิ่มเติมความรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเกิดเจตคติที่ดีต่อศิลปะ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรมก่อนเรียน
กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้รวบรวมความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องใหม่

ศัพท์ศิลป์น่ารู้

คำศัพท์เฉพาะที่ควรรู้เกี่ยวกับศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายมากยิ่งขึ้น

รอบรู้ศิลปะ

เกร็ดความรู้เพิ่มเติม และเทคนิคที่น่าสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรี นาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

สืบสมอง

คำถามจุดประกายความคิด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

English for Fun
คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่น่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกอ่านและรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

QR ส่องรู้

การนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจผ่านเทคโนโลยี QR CODE เพื่อให้ นักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย

กิจกรรมท้ายสาระ

กิจกรรมท้ายสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจ ปฏิบัติ และสร้างสรรค์อย่างมีกระบวนการ ในสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ

สรุปสาระสำคัญ

การสรุปสาระสำคัญท้ายหน่วยการเรียนรู้รูปแบบ Infographic เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย และยังสามารถใช้เทคโนโลยี QR CODE เพื่อเข้าถึง และรับชม Motion graphic ได้อีกด้วย

โครงงานชวนคิด

การนำเสนอตัวอย่างโครงงานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ ค้นคว้า สืบหา และฝึกทักษะอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจ ปฏิบัติ และสร้างสรรค์อย่างมีกระบวนการ เกิดทักษะการเรียนรู้อย่างครบด้าน และกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความภูมิใจในศิลปะ

ชวนคิด...

พินิจคำตอบ

คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียน

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

1

เส้นสายลายเสียง	1
กิจกรรมก่อนเรียน	2
เสียงและการกำเนิดของเสียง	3
สีสันทของเสียง	7
สรุปสาระสำคัญ	10
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	11
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	11

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

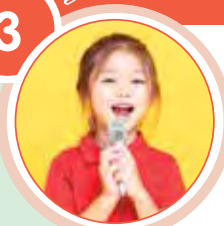
2

จังหวะธรรมชาติ	12
กิจกรรมก่อนเรียน	13
จังหวะและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ	14
ปฏิบัติการเคาะจังหวะ	17
สรุปสาระสำคัญ	19
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	20
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	20

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

3

เพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	21
กิจกรรมก่อนเรียน	22
เพลงกล่อมเด็ก	22
เพลงประกอบการละเล่น	24
เพลงสำคัญของชาติ	26
สรุปสาระสำคัญ	29
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	30
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	30

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

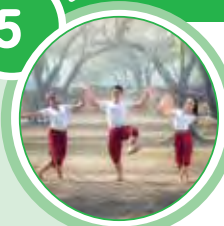
4

ดนตรีและเพลงพื้นบ้าน	31
กิจกรรมก่อนเรียน	32
ดนตรี 4 ภาค	33
เพลงพื้นบ้านภาคกลาง	39
สรุปสาระสำคัญ	42
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	43
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	43

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

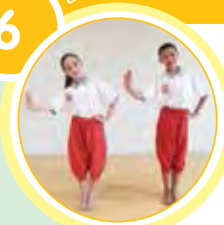
5

การเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ	44
กิจกรรมก่อนเรียน	45
การแสดงท่าทางเลียนแบบคน	46
การแสดงท่าทางเลียนแบบสัตว์	48
การแสดงท่าทางเลียนแบบสิ่งของ	51
การแสดงท่าทางเลียนแบบธรรมชาติ	53
สรุปสาระสำคัญ	55
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	56
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	56

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

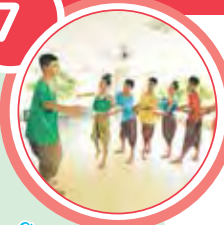
6

รำเล่นเป็นภาษา	57
กิจกรรมก่อนเรียน	58
ภาษาท่าและการสื่อความหมาย	59
การแสดงประกอบเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติและสัตว์	62
สรุปสาระสำคัญ	67
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	68
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	68

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

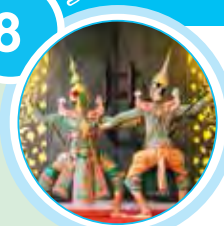
7

รู้เล่นเช่นเด็กไทย	69
กิจกรรมก่อนเรียน	70
การเล่นของเด็กไทย	71
สรุปสาระสำคัญ	79
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	80
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	80

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8

8

ได้ดู...รู้การแสดง	81
กิจกรรมก่อนเรียน	82
นาฏศิลป์สำหรับเยาวชน	82
การบอกสิ่งที่ตนเองชอบจากการดูและร่วมแสดง	85
ผู้ชมที่ดี	86
สรุปสาระสำคัญ	89
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	90
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	90

โครงงานชวนคิด	91
บรรณานุกรม	96

ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สาระที่ 2 ดนตรี

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด						
	ศ 2.1					ศ 2.2	
	1	2	3	4	5	1	2
1 เส้นสายลายเสียง	♫	♫					
2 จังหวะทรรษา		♫		♫			
3 เพลงที่ใช้ในชีวิตประจำวัน					♫		
4 ดนตรีและเพลงพื้นบ้าน			♫			♫	♫

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
	ศ 3.1			ศ 3.2	
	1	2	3	1	2
5 การเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ	♫				
6 รำเล่นเป็นภาษา		♫			
7 รำเล่นเช่นเด็กไทย				♫	
8 ได้ดู...รู้การแสดง			♫		♫

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาสาระการเรียนรู้ทางดนตรี เรื่องเสียงและการกำเนิดของเสียง จำแนกเสียงที่เกิดจากธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น ระบุเสียงสูง-ต่ำ ดัง-เบา สั้น-ยาว สามารถปฏิบัติเคาะจังหวะกับบทเพลง บทกลอน ร้องเพลงง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันและเพลงพื้นบ้านภาคกลาง และอธิบายดนตรีในห้องถิ่นได้

ศึกษาสาระการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ เรื่องการเคลื่อนไหว สามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวเลียนแบบคน สัตว์ สิ่งของ หรือธรรมชาติ ปฏิบัติภาษาท่าเพื่อสื่อความหมายและแสดงประกอบเพลงเกี่ยวกับธรรมชาติและสัตว์ได้ ระบุและเล่นการละเล่นของเด็กไทยได้ สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้ชมที่ดี และบอกสิ่งที่ชอบจากการแสดงได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เส้นสายลายเสียง

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

1. รู้ว่าสิ่งต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน (ศ 2.1 ป.1/1)
2. บอกลักษณะของเสียงดัง-เบา และความช้า-เร็วของจังหวะ (ศ 2.1 ป.1/2)

แนวคิด

เสียงที่เราได้ยินในทุก ๆ วัน มีความหลากหลาย ทุกเสียงล้วนมีการกำเนิด ลักษณะ และมีสีสันทันที่ต่างกันไป ซึ่งทำให้เราเกิดความรู้สึกแตกต่างกันไปตามเสียงที่ได้ยิน

สาระการเรียนรู้

1. เสียงและการกำเนิดของเสียง

2. สีสันทันของเสียง

กิจกรรมก่อนเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลียนแบบเสียงจากภาพต่อไปนี้

สุนัข

แกะ

แกะร้อง “แบะ แบะ”
แล้วข้ออื่นมีเสียง
อย่างไรนะ

แมว

รถฉุกเฉิน

เปียโน

นกหวีด

ลึบสมอง

“เพื่อน ๆ คิดว่าเสียงในธรรมชาติมีเสียงอะไรบ้าง”

เสียงและการกำเนิดของเสียง

รอบ ๆ ตัวเรามีเสียงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีเสียงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ

เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

การกำเนิด
ของเสียง

เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ

เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ

เสียงที่เกิดจากธรรมชาติเป็นเสียงที่มีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น เสียงลมพัด เสียงฝนตก เสียงฟ้าร้อง เสียงคลื่น เสียงสัตว์

ซ่า ครืน ครืน

วู้ วู้ ฟู่

ชู๊ ชู๊ ชู๊

ฮือ ฮือ

อ๊บ อ๊บ

เหมียว เหมียว

เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

เสียงต่าง ๆ รอบตัวที่มาจากมนุษย์สร้างขึ้น เช่น เสียงสิ่งของต่าง ๆ เสียงพูดคุย เสียงบรรเลงดนตรี เสียงร้องเพลง เสียงปรบมือ

อื้อ อื้อ

แปะ แปะ

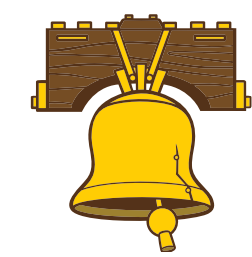
เย เย

ป๊น ป๊น

กริ่ง กริ่ง

หรง หรง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจเสียงในบริเวณห้องเรียนของตัวเองว่ามีเสียงใดเกิดขึ้นบ้าง และเสียงนั้นเป็นเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ หรือเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
sound	ซาวด์	เสียง

สีสันทของเสียง

เสียงมีคุณสมบัติที่หลากหลาย เช่น เสียงสูง เสียงต่ำ เสียงดัง เสียงเบา เสียงยาว เสียงสั้น เสียงที่เราได้ยินจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกัน

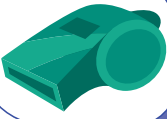
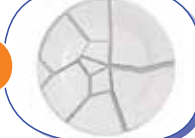

เสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดก็มีสีสรรของเสียงที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะของเครื่องดนตรี ขนาด วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี ซึ่งสร้างเสียงที่ให้ความรู้สึกต่อผู้ฟังได้หลากหลายอารมณ์

กิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกสีสรรของเสียงตามความรู้สึกของตัวเองต่อไป

เสียงน้ำตก		ตัวอย่าง เสียงดัง, เสียงยาว
1 เสียงร้องเพลงชาติ		
2 เสียงเตรรถ		
3 เสียงนกหวีด		
4 เสียงจานแตก		

10

สรุปสาระสำคัญ

เส้นสายลายเสียง

สรุปสาระสำคัญ
<https://qrcode.link/a/PsFdy4>

เสียงและการกำเนิดของเสียง

เสียงที่เกิดจากธรรมชาติ
เช่น เสียงลมพัด เสียงฝนตก
เสียงฟ้าร้อง เสียงคลื่น เสียงสัตว์

เสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น
เช่น เสียงของสิ่งของต่าง ๆ เสียงพูดคุย
เสียงการบรรเลงดนตรี เสียงร้องเพลง เสียงปรบมือ

สีสันทันของเสียง

เสียงสูง เสียงต่ำ

เสียงดัง เสียงเบา

เสียงยาว เสียงสั้น

11

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนค้นหาว่า ในบ้านของตัวเองมีเสียงอะไรที่เป็นเสียงที่ดังที่สุด และเสียงที่เบาที่สุด
2. ให้นักเรียนฟังเสียงจากครูแล้วบอกว่า เสียงใดเป็นเสียงสูง เสียงใดเป็นเสียงต่ำ

ชวนคิด...

พิชิตคำตอบ

1. นักเรียนคิดว่า เสียงของเพื่อนผู้ชายและเสียงของเพื่อนผู้หญิง มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
2. นักเรียนชอบเสียงที่เกิดจากธรรมชาติ เสียงใดมากที่สุด
3. จงบอกเสียงที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นมา 3 อย่าง